

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 226/2021-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hovan a Hospúdko, s. r. o., M. Gorkého 8, Spišská Nová Ves, IČO 47 233 419, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Pavol Hovan, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 108/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 108/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 108/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **450,29 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ požaduje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania v sume 450,29 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 21. decembra 2017 domáhal proti žalovanej (Všeobecná úverová banka, a. s.) zaplattenia sumy 1 593,87 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorá vznikla žalobcovi konaním žalovanej, ktorá vyplatila neznámej osobe sumu šekových plnení, ktoré mali byť vyplatené žalobcovi. Okresný súd sťažovateľa 11. januára 2018 vyzval na zaplattenie súdneho poplatku. Dňa 13. júna 2018 okresný súd uznesením č. k. 14 Csp 108/2017-28 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“) konanie z dôvodu nezaplattenia súdneho poplatku zastavil.

3. Proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania podal sťažovateľ 22. júna 2018 odvolanie z dôvodu, že súdny poplatok zaplatil.

4. Dňa 27. júna 2018 okresný súd požiadal Slovenskú poštu, a. s., o prešetrenie platby súdneho poplatku, ktorá v odpovedi z 2. júla 2018 uviedla, že poplatník – sťažovateľ zaplatil platbu súdneho poplatku na nesprávny účet.

5. Okresný súd vyzval sťažovateľa 28. marca 2019 na zaplattenie súdneho poplatku za podané odvolanie. Spis bol na rozhodnutie o odvolaní predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 1. apríla 2019.

6. Krajský súd spis 17. mája 2019 vrátil okresnému súdu z dôvodu, že vydané napadnuté uznesenie okresného súdu o zastavení konania je nesprávne, keďže súdny poplatok bol zaplattený 29. januára 2018, pričom o zrušení uznesenia o zastavení konania môže rozhodnúť len súd prvej inštancie.

7. Po vrátení veci okresnému súdu tento 13. júna 2019 uznesením č. k. 14 Csp 108/2017-54 uznesenie o zastavení konania zrušil. Dňa 13. júna 2019 bola žalovaná zároveň vyzvaná na vyjadrenie sa k žalobe, uvedenie rozhodujúcich skutočností na svoju obranu, pripojenie listín a označenie dôkazov na preukázanie tvrdení a obe strany v spore boli poučené v súlade s § 160 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

8. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila podaním doručeným 9. septembra 2019.

9. Dňa 17. septembra 2019 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu žalovanej, uvedenie ďalších skutočností a označenie dôkazov na preukázanie tvrdení. Na výzvu reagoval sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 1. novembra 2019.

10. Okresný súd následne 7. novembra 2019 žalovanú vyzval na vyjadrenie k stanovisku sťažovateľa, uvedenie ďalších skutočností a označenie dôkazov. Žalovaná na výzvu reagovala podaním doručeným 12. decembra 2019.

11. Dňa 9. januára 2020 doručil okresnému súdu stanovisko sťažovateľ.

12. Dňa 21. septembra 2020 bol nariadený termín pojednávania na 1. december 2020.

13. Dňa 2. novembra 2020 bolo okresnému súdu doručené stanovisko žalovanej.

14. Žalovaná svoju neúčast' na pojednávani nariadenom na 1. december 2020 ospravedlnila podaním doručeným okresnému súdu 27. novembra 2020. Žalovaná v podaní vyjadrila súhlas s prejednaním a rozhodnutím veci v jej neprítomnosti.

15. Dňa 1. decembra 2020 sa uskutočnilo pojednávanie v prítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, ktoré bolo odročené na 17. marec 2021.

16. Dňa 18. februára 2021 bolo pojednávanie nariadené na 17. marec 2021 z dôvodu mimoriadnej situácie podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“) a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávani, hlavných pojednávani a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov preročené na 8. jún 2021.

17. Pojednávanie nariadené na 8. jún 2021 bolo opätovne preročené na 28. september 2021 z dôvodu vakcinácie zákonnej sudkyne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o tom, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom dochádza k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ namieta, že po doručení žaloby v roku 2017 vykonal okresný súd voči žalobcovi prvý úkon, ktorým ho vyzval na zaujatie stanoviska k vyjadreniu žalovanej, až po 21 mesiacoch. Sťažovateľ v súvislosti s uskutočnením pojednávania argumentuje veľkým časovým odstupom medzi nariadením pojednávania a jeho uskutočnením (december 2019 až december 2020), ktorý predstavuje obdobie 1 roka.

19. Sťažovateľ ďalej zdôrazňuje, že od podania žaloby (december 2017) až do výzvy okresného súdu na vyjadrenie sa k stanovisku žalovanej (september 2019), teda v období takmer dvoch rokov, okresný súd rozhodol dvakrát, a to najprv o zastavení konania a následne o zrušení rozhodnutia o zastavení konania. Podľa sťažovateľa okresný súd nepostupoval procesne správne, keď neaplikoval § 376 CSP, ale vec odvolania proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania postúpil krajskému súdu, ktorý vec bez rozhodnutia následne vrátil okresnému súdu. Z uvedeného dôvodu podľa sťažovateľa došlo k predĺženiu napadnutého konania o jeden rok.

20. Podľa sťažovateľa sa vec žaloby nejaví ako fakticky či právne zložitá, pričom on sám k vzniku priet'ahov v napadnutom konaní svojím správaním neprispel.

21. Sťažovateľ poukazuje aj na predmet sporu, ktorým je náhrada sumy 1 593,87 eur, ktorá predstavuje jeho odmenu za prácu vykonanú v zahraničí. Z dôvodu, že priet'ahy v napadnutom konaní spôsobujú sťažovateľovi stav právnej neistoty, je podľa sťažovateľa dôvodné priznať mu náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2 000 eur.

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 226/2021-11 z 27. apríla 2021 ju v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

23. Na výzvu ústavného súdu z 28. apríla 2021 sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním č. k. 1 SprV/104/2021 zo 14. mája 2021 predseda okresného súdu, ktorý s prihliadnutím na spisový materiál, upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti žalobcu č. k. 1 SprV/884/2020 z 1. októbra 2020 a vyjadrenie zákonnej sudkyne zo 14. mája 2021 konštatoval, že v napadnutom konaní došlo k nečinnosti zo strany okresného súdu, ale len v období od 23. júna 2018 do 31. marca 2019 a od 19. decembra 2019 do 19. septembra 2020, pričom za uvedené zbytočné prietahy sa sťažovateľovi ospravedlnil. Zdôraznil ďalej, že k celkovej dĺžke napadnutého konania prispel aj sťažovateľ svojím správaním, keďže zaplatil súdny poplatok na nesprávne číslo účtu a následne podal proti uzneseniu o zastavení konania nesprávny opravný prostriedok. V závere predseda okresného súdu žiada ústavný súd o zváženie dôvodnosti a primeranosti požadovaného finančného zadost'učinenia a navrhuje sťažovateľovi predovšetkým s prihliadnutím na neprofesionálne správanie právneho zástupcu sťažovateľa a skutočnosť ospravedlnenia sa sťažovateľovi finančné zadost'učinenie nepriznať.

24. Prílohou podania predsedu okresného súdu bolo zároveň vyjadrenie zákonnej sudkyne zo 14. mája 2021, v ktorom bolo po uvedení chronologického prehľadu vo veci vykonaných procesných úkonov, ktoré sa zhodujú so skutočnosťami uvedenými v tomto náleze, v podstatnom zdôraznené, že právny zástupca sťažovateľa zavádza, keď tvrdí, že súdny poplatok bol zaplatený. Zákonná sudkyňa poukazuje aj na neprofesionálnosť právneho zástupcu, ktorý aj keď o tom bol poučený, nepodal proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania sťažnosť, ale odvolanie.

25. V súvislosti s prijatím zákona č. 62/2020 Z. z. zákonná sudkyňa poukázala rovnako na skutočnosť, že v dôsledku pandémie súvisiacej s ochorením COVID-19 všeobecné súdy vykonávajú počas mimoriadneho alebo núdzového stavu pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu, pričom *„s výnimkou leta 2020 je na Slovensku vyhlásený núdzový stav (predtým mimoriadna situácia) od 01.10.2020 až doposiaľ (uznesenie vlády SR publikované v Zbierke zákonov pod č. 268/2020 Z. z.).“*

26. Podľa názoru zákonnej sudkyne prietahy v napadnutom konaní boli spôsobené nesprávnym postupom právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý nezaplatil súdny poplatok na správny účet. Zákonná sudkyňa zdôrazňuje, že súdny poplatok dosiaľ zaplatený nebol, pričom tento okresný súd nemôže s prihliadnutím na uplynutie lehoty dovyrubiť. Poukazuje v ďalšom aj na nesprávnosť postupu právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania podal neprípustný opravný prostriedok vo forme odvolania aj napriek tomu, že bol v citovanom rozhodnutí okresného súdu poučený o možnosti podať iba sťažnosť. V tejto súvislosti argumentuje absolútnym nepochopením zmyslu sporového konania zo strany právneho zástupcu sťažovateľa.

27. Uvedené konanie právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý nekonal vo veci pri zastupovaní sťažovateľa s odbornou starostlivosťou, považuje zákonná sudkyňa za vysoko neprofesionálne. Ako nehorázne označuje zákonná sudkyňa konanie právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý podal ústavnú sťažnosť 28. septembra 2020 aj napriek tomu, že už 21. septembra 2020 mu bolo doručené

predvolanie na pojednávanie nariadené na 1. december 2020. Na podklade uvedeného ide podľa zákonnej sudkyne „o akt subjektívnej nespokojnosti a osobnej nevraživosti k osobe sudcu, nakoľko podmienky na konanie pred ÚS SR už v žiadnom prípade pre prietahy v tunajšom konaní nemohli byť splnené. PZ žalobcu navyše absolútne neberie do úvahy vyhlásený núdzový stav v SR, pre ktorý sa pojednávania nemohli (v štandardnom režime a rozsahu) konať. PZ žalobcu tiež nebral do úvahy vybavenie sťažnosti predsedom tunajšieho súdu, v ktorom poukázal na opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 a nadmerným zaťažením sudkyne. Namiesto toho PZ žalobcu krátko nato podal ústavnú sťažnosť, ktorá je nedôvodná, pretože zdĺhavé čakanie na rozhodnutie vo veci je spôsobené neprofesionálnym konaním advokáta žalobcu.“

28. V závere svojho vyjadrenia zákonná sudkyňa poukazuje na skutočnosť, že prejednávaná vec nie je jednoduchého právneho posúdenia. Vec je podľa jej názoru značne sporná, „a to už po predbežnom právnom posúdení a tiež že PZ žalobcu doposiaľ nepredložil listinné dôkazy na preukázanie nároku, a to ani na podnet žalovaného z č. 1. 92.“

29. Keďže prietahy v napadnutom konaní boli zapríčinené právnym zástupcom sťažovateľa (nezaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu, resp. zaplatenie súdneho poplatku na nesprávny účet, podanie nesprávneho opravného prostriedku v podobe odvolania), zákonná sudkyňa nepovažuje sumu požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia za primeranú.

30. Od podania žaloby v decembri 2017 do zrušenia uznesenia okresného súdu o zastavení konania konal vyšší súdny úradník výlučne vo veci súdneho poplatku. Námietku sťažovateľa o tom, že okresný súd nepostupoval správne, keď o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania nerozhodol a vec postúpil krajskému súdu, zákonná sudkyňa považuje za nedôvodnú, pričom uvádza, že samotný sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca spôsobili prietah, keď podali odvolanie, a nie sťažnosť, takže okresný súd na podklade uvedeného odvolanie predložil na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Tvrdenie sťažovateľa o tom, že okresný súd pochybil, keď postúpil vec na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu, čím zároveň došlo k predĺženiu napadnutého konania o jeden rok, považuje zákonná sudkyňa za účelové a tendenčné. Po vrátení veci z krajského súdu nemal podľa zákonnej sudkyne okresný súd možnosť zmeniť uznesenie o zastavení konania, keďže „bolo uznesenie zrušené a PZ žalobcu sa neodvolal.“. Opätovne poukazuje na pochybenie sťažovateľa, ktorý súdny poplatok na správny účet, t. j. podľa platobného predpisu, nezaplatil.

31. K namietaným prietahom v období od decembra 2019 až do septembra 2020 zákonná sudkyňa uvádza, že ani právny zástupca sťažovateľa sa o vec nezaujímal. Okresný súd pritom po doručení sťažnosti zjednal nápravu a stanovil termín pojednávania na 1. december 2020. Namietané prietahy neboli podľa názoru zákonnej sudkyne spôsobené súdom, ale opakovane vyhláseným núdzovým stavom, ktorý komplikuje situáciu s už nariadenými pojednávaniami, ktoré sa v dôsledku prijatých opatrení museli preložiť. Prejednávaná vec pritom podľa zákonnej sudkyne nie je prednostná. Poukazuje v tejto súvislosti aj na skutočnosť, že sťažovateľom uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy je vyššia ako sťažovateľom v samotnom napadnutom konaní uplatnený žalobný nárok v sume 1 593,87 eur, pričom „ak by bol zaplatený súdny poplatok, čo nebol... tak by sa doba na rozhodnutie skrátila.“. V závere svojho vyjadrenia zákonná sudkyňa konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná rovnako, ako aj požadované primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur. Ďalej zdôrazňuje, že ako zákonná sudkyňa napadnuté konanie nemohla ovplyvniť, pretože úkony s prípravou pojednávania vykonáva vyšší súdny úradník, pričom okresný

súd zjednal nápravu po podaní sťažnosti a nariadil termín pojednávania a vo veci koná. V závere zákonná sudkyňa poukázala na nedostatočné personálne obsadenie, keď oddelenie 14 C okresného súdu nie je od 31. mája 2021 obsadené vyšším súdnym úradníkom. Zákonná sudkyňa zároveň požiadala o verejné prejednanie veci ústavnej sťažnosti za účasti zástupcu vedenia okresného súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

32. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenia predsedu okresného súdu a zákonnej sudkyne v replike doručenej ústavnému súdu 7. júna 2021 doplnenej podaním doručeným 14. júna 2021 v podstatnom uviedol, že sa nemôže stotožniť s argumentáciou a obranou obsiahnutou v rámci vyjadrenia zákonnej sudkyne. Odkazom na všeobecné právne závery ústavného súdu týkajúce sa zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľ zdôrazňuje, že skutočnosť prijatia jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie preukazuje dôvodnosť argumentácie vo veci existencie zbytočných prietáhov.

33. K sume požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ uvádza, že táto bola stanovená v dolných hraniciach, pričom je závislá aj od vyslovenia porušenia práva orgánom verejnej moci.

34. V závere svojho vyjadrenia sťažovateľ zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Zotrval pritom na svojich tvrdeniach o dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti a navrhol rozhodnúť v súlade s petitom obsiahnutým v podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

35. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Ústavný súd v kontexte požiadavky zákonnej sudkyne nariadiť vo veci ústavnej sťažnosti verejné pojednanie uvádza, že s účinnosťou od 1. januára 2021 sa už upustenie od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti neviaže na súhlas účastníkov, ktorý bol nahradený diskrepciou samotného ústavného súdu.

36. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predmetom ktorého je rozhodovanie vo veci náhrady škody, ktorá vznikla žalobcovi (sťažovateľovi) konaním žalovanej, ktorá vyplatila neznámej osobe sumu šekových plnení, ktoré mali byť vyplatené žalobcovi (k tomu pozri aj bod 2 tohto nálezu). Aj napriek tomu, že vec náhrady majetkovej škody nepatrí bez ďalšieho do kategórie konaní vyžadujúcich si osobitnú pozornosť, ústavný súd zobral do úvahy v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci skutočnosť, že uvedená náhrada škody predstavuje odmenu sťažovateľa za prácu vykonanú v zahraničí (k tomu pozri bod 21 tohto nálezu). Ide teda o skutočnosť, ktorá, aj keď len nepriamo, mení pohľad na kategorizáciu prejednávanej veci ako takej, ktorá si nevyžaduje osobitnú pozornosť zo strany prejednávajúceho súdu. Svojou povahou je teda prejednávaná vec, aj keď len nepriamo, spojená s nárokmi plynúcimi z pracovného

pomeru, ktoré v súlade s judikatúrou ústavného súdu predstavujú existenčnú vec vyžadujúcu si zo strany konajúceho súdu osobitnú pozornosť (m. m. I. ÚS 150/2012).

37. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom citovaného základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

38. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 CSP a v čl. 12 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

39. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

40. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

41. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o náhrade škody tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení síce prezentuje všeobecnú konštatáciu, že prejednávaná vec sa nejaví ako jednoduchého právneho posúdenia, konkrétne skutočnosti, ktoré by uvedené tvrdenie preukázali, však ústavnému súdu nepredkladá. Skutočnosti spornosti sťažovateľom uplatňovaného nároku, ako aj nepredloženia listinných dôkazov (bod 28 tohto nálezu), na ktoré poukazuje zákonná sudkyňa, totiž nie sú spôsobilé samy osebe právnu zložitosť prejednáwanej veci potvrdiť. Môžu mať

zásadný vplyv na posúdenie vecí konajúcim súdom v zmysle uplatnenia procesnej sankcie za nesplnenie povinnosti tvrdenia, resp. aj za nesplnenie dôkaznej povinnosti, v dôsledku čoho sa žalobca ako strana v spore vystavuje neúspechu vo veci samej.

42. Zo zapožičaného súdneho spisu skutková zložitosť prejednávanej veci nevyplýva. Napokon ani zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení či predseda okresného súdu skutočnosti, ktoré by odôvodňovali skutkovú zložitosť prejednávanej veci, neuvádzajú.

43. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako strany v spore. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že k predĺženiu napadnutého konania prispel svojím správaním aj samotný s'ťažovateľ, resp. jeho právny zástupca. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na skutočnosti obsiahnuté vo vyjadrení zákonnej sudkyne (predovšetkým bod 26 tohto nálezu), ktoré sa zhodujú s tými, ktoré zistil z prehľadu úkonov vykonaných v napadnutom konaní aj ústavný súd (k tomu pozri body 3 a 4). Ústavný súd preto konštatuje, že k predĺženiu napadnutého konania prispel aj samotný s'ťažovateľ, a to pochybením spočívajúcim v zaplatení súdneho poplatku na nesprávny účet, ako aj podaním neprípustného opravného prostriedku – odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Uvedené pochybenie s'ťažovateľa predlžujúce napadnuté konanie o takmer rok pritom nemožno pričítať na ťarchu konajúceho okresného súdu.

44. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

45. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že k neefektívnemu postupu zo strany okresného súdu došlo v súvislosti s rozhodovaním vo veci zastavenia konania, keď okresný súd napriek uplynutiu lehoty na zaplatenie súdneho poplatku (v januári 2018) o zastavení napadnutého konania pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodol až v júni 2018, t. j. po takmer 5 mesiacoch.

46. Ako neefektívny hodnotí ústavný súd aj postup okresného súdu súvisiaci s výzvou s'ťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie, keďže k odvolaniu zo strany s'ťažovateľa došlo už v júni 2018, pričom k výzve na zaplatenie súdneho poplatku zo strany okresného súdu došlo až v marci 2019, teda po takmer 9 mesiacoch.

47. S prihliadnutím na prehľad procesných úkonov ústavný súd identifikuje v postupe okresného súdu aj nečinnosť, a to v súvislosti s nariadením pojednávania na 1. december 2020, keď medzi posledným procesným úkonom pred uskutočnením pojednávania (január 2020, keď s'ťažovateľ doručil svoje vyjadrenie) a uskutočnením pojednávania 1. decembra 2020 okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k prejednaniu veci. Nečinnosť okresného súdu teda predstavuje takmer 1 rok.

48. Preročenie termínu pojednávania nariadeného na marec 2021 na jún 2021 z dôvodu nevyhnutnosti zamedziť šíreniu vírusu nemožno považovať za taký postup, ktorým by došlo

k vzniku zbytočných prietáhov (k tomu pozri aj nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 273/2020 z 25. augusta 2020). Zrušenie pojednávania z dôvodu opatrení v súvislosti s mimoriadnou situáciou (pandémia COVID-19, pozn.) preto ústavný súd hodnotí ako objektívnu prekážku, za ktorú príslušný všeobecný súd nenesie zodpovednosť (m. m. II. ÚS 245/2020, IV. ÚS 465/2020).

49. Už len pre úplnosť ústavný súd k argumentácii zákonnej sudkyne (bod 31 tohto nálezu k možnosti zákonnej sudkyne ovplyvniť procesné úkony vykonávané vyšším súdnym úradníkom) zdôrazňuje, že predmetom konania vo veci ústavnej sťažnosti je ústavná udržateľnosť postupu okresného súdu ako orgánu verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, a nie vyhodnotenie postupu konkrétneho vyššieho súdneho úradníka či sudcu tohto súdu. Z uvedeného dôvodu je preto jej argumentácia nedôvodná.

50. K námietke zákonnej sudkyne týkajúcej sa jej pracovnej zaťaženia (k tomu pozri bod 31 tohto nálezu) ústavný súd zdôrazňuje, že túto nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na sporové strany, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu strán v spore (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

51. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 41 až 50 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní neefektívnym postupom, ako aj nečinnosťou nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal. Iba rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen sporových strán, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov. Neefektívnym postupom a nečinnosťou okresného súdu tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

52. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie vedené okresným súdom nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd požiadavke sťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, vyhovel tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

53. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

54. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

55. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

56. Prihliadajúc na petit ústavnej s'ťažnosti, ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur, ktoré odôvodnil skutočnosťami bližšie uvedenými v bode 21 tohto nálezu.

57. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

58. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, prihliadajúc na neefektívnu činnosť okresného súdu a celkovú dobu rozhodovania, povahu a rozsah práv s'ťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre s'ťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia s'ťažovateľovi v sume 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v sume 500 eur oproti s'ťažovateľom navrhovanej sume 2 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

59. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 450,29 eur.

60. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Náhradu trov konania ústavný súd priznal v súlade s požadovaným petitom za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej s'ťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma priznanej náhrady trov konania po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty (právna zástupkyňa s'ťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty) predstavuje sumu 450,29 eur. Vzhľadom

na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

61. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Libor DULÁ
predseda senátu